

Position paper 2015
Stichting Musea en Herinneringscentra 40-45

1. Inleiding

De Stichting Musea en Herinneringscentra 40-45 (hierna: de SMH) bestaat als geformaliseerd platform sinds 2012 en is voortgekomen uit het directeurenoverleg van een aantal WO2-musea en -instellingen.

In de SMH zijn de dertien grootste Nederlandse musea en herinneringscentra WO2 vertegenwoordigd:

- *Airborne Museum 'Hartenstein'*, Oosterbeek
- *Bevrijdingsmuseum Zeeland*, Nieuwdorp
- *Fries Verzetsmuseum*, Leeuwarden
- *Herinneringscentrum Kamp Westerbork*, Hooghalen
- *Hollandsche Schouwburg*, Amsterdam
- *Indisch Herinneringscentrum*, Arnhem
- *Museon*, Den Haag
- *Nationaal Bevrijdingsmuseum 1944-1945*, Groesbeek
- *Nationaal Monument Kamp Amersfoort*, Amersfoort
- *Nationaal Monument Kamp Vught*, Vught
- *Oorlogsmuseum*, Overloon
- *Rotterdam Museum '40-45' NU* (OorlogsVerzetsMuseum Rotterdam), Rotterdam
- *Verzetsmuseum Amsterdam*, Amsterdam.

Samen met het Anne Frank Huis vormen zij wat Erik Somers in zijn boek *De Oorlog in het Museum* (2014), de 'beeldbepalende musea' binnen deze sector noemt. Een sector die in totaal meer dan 80 musea en herinneringscentra omvat.

Onderhavig position paper is door de SMH opgesteld en beoogt twee vragen te beantwoorden:

- a. Welke rol vervult de SMH voor de aangesloten instellingen?
- b. Welke rol vervult de SMH, via de daarbij aangesloten instellingen, voor de voor haar belangrijkste stakeholders (ministerie van VWS, vfonds, Nationaal Comité 4 en 5 mei en het NIOD) en voor andere museale instellingen binnen de sector?

Voor de beantwoording van die vragen heeft de SMH haar eigen rol zodanig gedefinieerd dat deze de doelstellingen van de aangesloten instellingen versterkt, maar tegelijk ook voldoende aansluit op ambities en posities van stakeholders voor de versterking van de herinnering van de Tweede Wereldoorlog. Daarbij heeft afstemming plaatsgevonden met de Commissie Versterking herinnering WO2 die onder leiding van Job Cohen de afgelopen maanden een gedeelde visie van Nationaal Comité 4 en 5 mei, NIOD (Instituut voor oorlogs- holocaust en genocidestudies) en de Oorlogsgravenstichting heeft geformuleerd. Op uitnodiging van deze commissie heeft de SMH input geleverd met betrekking tot de invulling van de museale functie.

2. De SMH-instellingen: belangrijke publieksfunctie

De Nederlandse musea en herinneringscentra WO2 bereiken een breed en omvangrijk publiek. Daar ligt meteen ook hun kernkwaliteit. Als geen andere partij in de sector zijn deze musea in staat tot een kwalitatief hoogwaardig contact met het publiek – iedere dag, het gehele jaar. Zowel op locatie als digitaal. Door hun geografische spreiding bestrijken zij bovendien het hele land. Verheugend is de gestage groei van het publieksbereik de afgelopen jaren, met indrukwekkende bezoekerscijfers.

Die publieksfunctie vullen de aangesloten instellingen in hoge mate zelfstandig in, maar vaak vanuit eenzelfde visie. Hun onderling sterk verschillende, elkaar aanvullende collecties en herinneringslocaties vormen daarbij het belangrijkste instrument. Tezamen vertellen ze daarmee het totale verhaal van de Tweede Wereldoorlog in Nederland en de toenmalige overzeese gebiedsdelen.

2.1 De SMH

Bij de SMH zijn thans dertien musea en herinneringscentra aangesloten. De criteria voor deelname zijn gebaseerd op een gedeeld inhoudelijk en professioneel kwaliteitsniveau:

1. De instelling is (primair) gericht op het levend houden van de herinnering aan de bezetting, vervolging en verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog in het Koninkrijk der Nederlanden, dan wel één of meerdere aspecten daarvan;
2. Het zijn, waar het musea betreft, 'geregistreerde instellingen' conform het Nederlands Museumregister;
3. De instelling trekt minimaal 20.000 bezoekers per jaar;
4. De instelling betaalt een jaarlijkse contributie aan de stichting.

De SMH hanteert opname in het Nederlands Museumregister als kwaliteitseis voor deelname. Als nationaal en internationaal erkend kwaliteitssysteem voldoet dit uitstekend. Een uitzondering wordt gemaakt voor (enkele) herinneringscentra die - omdat deze in mindere mate museaal/collectiegericht opereren - niet zijn opgenomen in het Nederlands Museumregister.

Als platform evolueert de SMH nog steeds. Bij aanvang werd destijds een missie geformuleerd die toezag op collectieve belangenbehartiging, vergroting van de efficiency en effectiviteit van de aangesloten instellingen en tevens op verbreding van het publieksbereik.

In de komende periode wil de SMH zich verder ontwikkelen tot een volwaardige brancheorganisatie aan de hand van de volgende missie:

De Stichting Musea en Herinneringscentra 40-45 behartigt de belangen van Nederlandse musea en herinneringscentra die ieder afzonderlijk en gezamenlijk op kwalitatief hoog niveau de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog overdragen aan een breed publiek, waarmee ze dit publiekaanzetten na te denken over vraagstukken met betrekking tot vrijheid en mensenrechten.

De SMH zal daarbij het platform zijn waar de musea en herinneringscentra strategie, beleid en programma's voor de gezamenlijke toekomst ontwikkelen, in afstemming met de belangrijkste stakeholders. In de relatie tot de hele WO2-sector fungeert de SMH daarbij als spreekbuis en aanspreekpunt. Doel is de bevordering van kwaliteit, ontwikkeling en continuïteit van het totale publieksaanbod en vergroting van de maatschappelijke waarde van de musea en herinneringscentra.

2.2. Taakvelden

Het Nederlandse oorlogserfgoed-veld is breed en complex. Rollen en functies zijn, behalve bij de musea en herinneringscentra, bij verschillende stakeholders belegd. De SMH acht de volgende rolverdeling bij de beoogde samenwerking effectief. De demarcatie tussen de rollen is daarbij niet altijd even scherp:

VWS	Beleid en financiering: herdenken, herinneren, vieren, educatie, erfgoed WO2
NC 4 en 5 mei vfonds NIOD	Uitvoering: herdenken, herinneren vieren, niet-museale educatie. Financiering (private middelen) en verbinden Onderzoek: collecties en ontsluiting van kennis

Daarnaast hecht de SMH aan samenwerking met andere organisaties, zoals:

OCW	Beleid en financiering: erfgoed, cultuur, educatie.
OGS	Uitvoering: onderhoud erevelden en graven; herdenken, herinneren, niet museaal
Liberation Route Anne Frank Stichting	Uitvoering: marketing, nationaal internationaal, verbinden Uitvoering: beheer Anne Frank Huis en (internationale) jongereneducatie.
Universiteiten/Hogescholen	Uitvoering: onderzoek en methode-ontwikkeling

Binnen dit stakeholdersveld positioneert de SMH zich als brancheorganisatie van de musea en herinneringscentra 40-45 in Nederland. De SMH opereert met een duidelijk mandaat namens de dertien aangesloten instellingen en wil als *linking pin* naar het gehele museale WO2-erfgoedveld gaan functioneren. Als brancheorganisatie beoogt de SMH versterking van de sector door gezamenlijke programmering en behartigt tevens de belangen van de aangesloten individuele instellingen, met hun zelfstandige presentaties en activiteiten.

De kennisontwikkeling met betrekking tot educatie en collectiebeheer vanuit de SMH-instellingen komt beschikbaar voor alle musea en herinneringscentra in ons land en wordt breed gedeeld. Dit gebeurt onder andere via het reeds bestaande Collectie Overleg en Educatief Overleg waarin ook andere organisaties dan de dertien SMH-instellingen participeren.

Als branchevereniging met een landelijke dekking en bereik verkent de SMH de mogelijkheid om via de dertien thans aangesloten instellingen regionale steunfunctie(s) ten behoeve van kennisdeling, educatie en programmering nader in te vullen.

Doordat de SMH en de bij de SMH aangesloten instellingen geen formele werkrelaties met andere individuele musea of herinneringscentra onderhouden, is de ontwikkeling ervan mede afhankelijk van:

- De vorm van een dergelijke steunfunctie in de eigen regio.
- De beschikbare middelen om die functie succesvol uit te kunnen voeren.
- De behoefte daaraan bij de overige WO2-erfgoedinstellingen binnen de regio's.
- De onderlinge taakverdeling in regio's waar meer dan één SMH-instelling gevestigd is.

De meest effectieve weg om regionale steunfuncties te ontwikkelen lijkt het (ver)binden van instellingen door middel van concrete projecten waarbij een direct wederzijds belang aan de orde is. Dus door samenwerking via onder andere de gezamenlijke programma's en –routes, educatie en kennisdeling.

Voor de musea en herinneringscentra zal overigens sprake blijven van decentrale beleidsuitvoering. Individuele musea en herinneringscentra zijn immers gehouden aan subsidiebesluiten van en prestatieafspraken met hun primaire subsidieverlener(s).

3. Ambitie

De SMH streeft naar optimalisatie van het publieksbereik. Doel is om bij het Nederlands publiek het besef en de betekenis van vrijheid en mensenrechten te borgen. De specifieke kracht van de sector is een permanent, kwantitatief groot en kwalitatief hoogwaardig publieksaanbod. Juist deze instellingen zijn in staat om inhoudelijke thema's te vertalen naar een breed publiek, gebruik makend van aansprekende verhalen, relevante collecties en unieke locaties.

De Tweede Wereldoorlog als historisch feit is het uitgangspunt, maar het aanbod is gericht op de relevantie daarvan voor het heden en de toekomst. Niet in abstracte zin, maar concreet: door met de Tweede Wereldoorlog als referentie en contrapunt, bezoekers uit te dagen een individueel standpunt in te nemen over democratisch gedragen kernwaarden, die de basis vormen van de hedendaagse open samenleving. Zo dragen de musea en herinneringscentra permanent bij aan meningsvorming en dialoog in de huidige samenleving, zich daarbij terdege realiserend dat die samenleving permanent verandert.

3.1 De dynamiek van publieksbereik

Musea en herinneringscentra moeten anticiperen op de veranderende samenleving, waarbij drie factoren het meest relevant zijn:

1. De uitval van de klassieke 'eigenaren' van het oorlogserfgoed, oftewel de generatie die de Tweede Wereldoorlog bewust meemaakte.
2. De veranderende bevolkingssamenstelling waarbij door migratie een steeds groter deel van het publiek geen indirecte biografische betrokkenheid bij het WO2-erfgoed heeft.
3. Afnemende feitelijke en contextuele kennis over de Tweede Wereldoorlog bij jonge generaties.

Door deze factoren komt de vanzelfsprekendheid van de Tweede Wereldoorlog als een moreel ijkpunt voor de Nederlandse samenleving onder druk te staan. De betekenis van de musea en herinneringscentra neemt hierdoor toe. Dit is een urgente uitdaging voor de SMH.

De SMH onderstreept daarbij drie lijnen:

- a. **Representatie**
Wat en wie representeren de Nederlandse WO2-collecties en herinneringsplekken? Zijn in de toekomst meer en andere perspectieven aan de orde dan die van de klassieke actoren (dader-slachtoffer en alles wat daar tussen ligt)? Dit hangt samen met de vraag of zich nieuwe 'mentale eigenaren' aandienen als de oorspronkelijk gerepresenteerde groepen niet meer onder ons zijn, en wat het belang is van deze nieuwe 'eigenaren'.
- b. **Toegankelijkheid**
Hoe borgen musea en herinneringscentra hun toegankelijkheid en betekenis in de toekomst als de kennis en waarden die ze representeren voor delen van de bevolking mogelijk minder evident blijken?
- c. **Participatie**
Hoe gaan de musea en herinneringscentra om met participatie, vraagsturing, co-creatie en pluriformiteit? Leiden deze ontwikkelingen - waarbij de klassieke gezagsverhouding tussen musea en herinneringscentra (als zendende partij) en het publiek (als ontvangende partij) verschuift - tot nieuwe *narratives*, presentaties en processen?

4. Speerpunten

In deze paragraaf wordt de inhoudelijke ambitie concreet vertaald, rekening houdend met de context waarin ze gerealiseerd wordt. Naast een algemene beschrijving wordt de prioriteitsvraag beantwoord, waarna op hoofdlijnen wordt aangegeven welke concrete (deel)projecten of functies worden voorzien. Ook wordt aangegeven met welke partijen de SMH daarbij samenwerking of afstemming zoekt.

4.1. Verbetering van het publieksbereik

De belangrijkste ambitie van de SMH is de verbetering van het publieksbereik, zowel in de breedte als in de diepte. Nog meer publiek dus, en een meer divers publiek, dat zowel analoog als digitaal wordt bereikt en waarmee het contact wordt verdiept. Musea en herinneringscentra kunnen immers met hun permanente presentaties, en met de authenticiteit van hun objecten of locatie, die aanzet tot historische beleving en identificatie, hun boodschap indringender overbrengen dan tijdelijke manifestaties en publiekscampagnes dat kunnen.

Waarom heeft het prioriteit?

Het gaat goed met de musea en herinneringscentra. De dertien SMH-participanten trokken in 2014 meer dan 1 miljoen bezoekers. Het huidige jaarlijkse publieksbereik van de gehele sector kan worden geschat op ca. 1,5 miljoen Nederlandse bezoekers.

Concrete aanpak:

a. Thematisch programmeren

Publieksbereik is gediend met slagvaardige publiekscommunicatie die zowel presentaties, educatie, en tentoonstellingsprogrammering behelst.

Samenwerking biedt daarbij aan alle partners schaalvoordelen. De SMH wil daartoe elke twee à drie jaar een inhoudelijk thema centraal stellen dat in een programma van exposities, educatie en/of evenementen, zo mogelijk met andere partners in de sector, onder de aandacht van het Nederlandse publiek wordt gebracht.

Het moet daarbij gaan om herkenbare en representatieve thema's waaraan instellingen individueel én collectief (in wisselende configuraties) kunnen deelnemen. Hierbij kan, naar analogie van de aanpak bij de totstandkoming van de expositie 'De Tweede Wereldoorlog in 100 voorwerpen', van tevoren gedefinieerd worden welke partijen respectievelijk stakeholders in welke rol aan het programma deelnemen. De SMH-instellingen kunnen bij de programmatische invulling functioneren als regionale 'hubs' en samen met overige WO2-erfgoedinstellingen en -locaties, themaprogramma's realiseren door middel van presentatieprojecten en toekomstige themaroutes, zoals een verzets- en vervolgingsroute.

Gezamenlijke thematische programmering en themaroutes worden als krachtig sectoraal positioneringsinstrument gezien, naast de autonome presentaties en manifestaties die de instellingen (veelal ook in samenwerking met anderen) vanuit hun eigen missie en thematiek blijven organiseren. Juist deze combinatie levert een aantrekkelijk en veelzijdig publieksaanbod op (ten behoeve van een variatie aan doelgroepen), gebruik makend van de geografische spreiding en thematische diversiteit van de musea en herinneringscentra.

Om die landelijke dekking en inhoudelijke diversiteit te waarborgen benadrukt de SMH ook het belang van behoud van mogelijkheden voor bijdragen aan projecten van individuele instellingen die buiten de gezamenlijke programmering vallen.

b. Educatie

Alle SMH-instellingen zijn (mede) opgericht met een educatief doel en ontleen daaraan nog steeds in hoge mate hun bestaansrecht.

Zij zijn gericht op interactie met en overdracht van kennis en informatie aan hun doelgroepen. Een brede - zowel permanente als projectmatige - combinatie van programma's en methoden wordt daarbij ingezet (museumeducatie, informeel leren, formeel leren). Dit draagt bij aan historisch besef en overdracht van waarden.

De in paragraaf 3.1. gesignaleerde trends vragen passende antwoorden, juist op het terrein van educatie. De musea en herinneringscentra hebben daarom behoefte aan nieuwe gevalideerde methoden, gebaseerd op toegepast onderzoek en theorievorming. Samenwerking binnen en buiten de sector en uitdrukkelijk óók met de relevante universiteiten en hogescholen moet leiden tot ontwikkeling, validatie en concrete implementatie van de nieuwe methoden ten behoeve van sectorale en individuele programmering.

De SMH wil zich inzetten voor de instelling van een buitengewone leerstoel of lectoraat 'Educatie van de oorlog' met een specifieke onderzoeksopdracht ten behoeve van de gehele sector musea en herinneringscentra. Het reeds bestaande sectorale Educatief Overleg kan daarbij mede functioneren als *linking pin* naar niet-SMH-participanten.

c. Publieksonderzoek

Binnen de sector musea en herinneringscentra WO2 wordt geen doorlopend publieksonderzoek gedaan. Waar het gebeurt is sprake van onderzoek onder bezoekers aan instellingen of specifiek gericht onderzoek op basis van de eigen kennisbehoefte door instellingen als de Anne Frank Stichting of het Nationaal Comité 4 en 5 mei. Behoeft bestaat aan meer en grondiger inzicht in onder andere bezoekmotieven, bezoekcontext, (voor)kennisseniveau, verwachtingen, waardering, interesses en mediagebruik van zowel (Nederlandse en buitenlandse) bezoekers als juist ook de non-participanten. Beschikbaarheid van dit inzicht is voorwaarde om in het veranderende (demografische en maatschappelijke) krachtenveld als 'inclusieve' instellingen te functioneren. De SMH wil daartoe aansluiting zoeken bij het Nationaal Vrijheidsonderzoek dat het Nationaal Comité 4 en 5 mei uitvoert. Mogelijk is daarnaast informatie te verkrijgen in de wisselwerking met de Stichting Liberation Route Europe, het NIOD, de Anne Frank Stichting, universiteiten en hogescholen en andere partijen. De borging met andere dan de SMH-instellingen vindt onder meer plaats via het bovengenoemde Educatief Overleg.

4.2. Dienstbaar maken van collecties en locaties

Bij het publieksbereik staat het vermogen om decentraal en divers 'verhalen van de oorlog' met museale middelen te 'vertellen' centraal. Behoud en beheer van objecten, collecties en herinneringslocaties is daaraan dienstbaar.

De SMH beschouwt het gezamenlijke oorlogserfgoed, dus de optelsom van alle individueel beheerde collecties, als de Collectie Nederland WO2. Gestreefd wordt naar optimale (digitale) ontsluiting en toegankelijkheid van de Collectie Nederland WO2, zodat die collecties, in hun context, veel gericht

onder de aandacht van het Nederlandse publiek kunnen worden gebracht en beter kunnen onderstrepen wat de SMH en haar stakeholders willen overbrengen. Inherent aan de functionele inzet van de aanwezige collecties is de rationalisatie van het beheer ervan. Waar relevant wordt rekening gehouden met de thematische programmering bij het stellen van prioriteiten. Doel is om het collectiebeheer daadwerkelijk 'beheersbaar' te houden: op een kwalitatief hoog niveau, tegen zo laag mogelijke kosten.

Waarom heeft het prioriteit?

Zichtbaarheid leidt tot relevantie, maar daarnaast wordt de prioriteitstelling ook ingegeven door recente ontwikkelingen op het terrein van digitalisering en erfgoed-brede initiatieven voor het ontwikkelen van gezamenlijke depotvoorzieningen. Ook selectie en afstoting (ontdubbeling) kan daarbij aan de orde zijn.

Concrete aanpak:

a. Kenniscentrum Oorlogsbronnen

De SMH participeert in het door het NIOD en Digitaal Erfgoed Nederland (DEN) geïnitieerde, sector-brede project Kenniscentrum Oorlogsbronnen, dat zich richt op thematisch intellectueel beheer van collecties.

Aansluitend werkt de SMH samen met het NIOD aan collectiedigitalisering van individuele musea en herinneringscentra waartoe een separaat project wordt gestart.

b. Afstemming collectiebeleid

De SMH-instellingen nemen het voortouw bij de afstemming van het collectiebeleid op de thematische programma's. Daartoe wordt het bestaande Collectie Overleg benut, waarbij het als *linking pin* kan dienen tussen de SMH-instellingen en de overige Nederlandse WO2-musea. In het speelveld met stakeholders zoekt de SMH ook hier voornamelijk afstemming met het NIOD, maar daarnaast bijvoorbeeld ook met andere partijen, zoals de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

c. Collectiebeheer

De wensen en mogelijkheden voor (een) gemeenschappelijk(e) depotvoorziening(en) worden onderzocht. Daarbij wordt de specifieke kennis van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed benut.

4.3. Afstemming met publieke en private stakeholders

Als brancheorganisatie heeft de SMH behoefte aan een sector-breed overlegplatform met de stakeholders met spilfuncties op het terrein van kennis, presentaties, herdenken en vieren en educatie. Dit overlegplatform heeft tot doel: beleidsmatige afstemming, het initiëren en coördineren van een gemeenschappelijk gedragen uitvoeringsagenda en de voortgangsbewaking daarvan. De SMH bepleit daarvoor een onafhankelijk voorzitterschap.

In het overlegplatform doet de SMH voorstellen voor de beoogde brede thematische programmering op museaal gebied, uit te werken in bijvoorbeeld gezamenlijke presentaties, marketing, educatie en themaroutes. In overleg met de overlegplatform-partners wordt deze programmering en een haalbare planning vastgesteld.

Waarom heeft het prioriteit?

De ambities van de SMH zijn stevig. Ze kunnen alleen uitgevoerd worden in overleg en in samenwerking met stakeholders. Zeker waar het de uitvoering betreft is sprake van overlap met taakgebieden van anderen. Om tot een efficiënte en effectieve uitvoeringsagenda voor de toekomst te komen is afstemming en het 'managen van verwachtingen' noodzakelijk.

Concrete aanpak

Het toekomstige overlegplatform wordt gezien als *level playing field* waar partijen vanuit hun eigen missie en ambitie en domein input leveren, informatie delen, en waar vanuit gemeenschappelijke doelen besluiten worden genomen. Het platform bestaat, in de ogen van de SMH, uit vertegenwoordigers van de vier inhoudelijke domeinen (deelprogramma's): **kennis, herdenken en vieren, museale functie en educatie**. Hoewel de demarcatie tussen deze domeinen in veel gevallen fluïde is (musea en herinneringscentra voeren in meer of mindere mate taken uit op alle genoemde domeinen), is aanwijzing van één partij als eerste aanspreekpunt en programmamanager gewenst. De SMH is dit binnen het domein 'museale functie' en levert een belangrijke bijdrage aan de invulling van het domein 'educatie'.

Overigens hebben de verschillende SMH-participanten decennialange ervaring in organisatie en uitvoering van activiteiten binnen alle vier domeinen. Naast museale presentaties gaat het dan ook om de ontwikkeling en gebruik van lesmateriaal, publicatie van relevant onderzoek en kennis over collecties, of over herdenkingsbijeenkomsten die, anders dan de nationale herdenkingen, specifiek zijn en grote maatschappelijke impact hebben (zoals het project De 102.000 Namen Lezen of Open Joodse Huizen).

Het beoogde overlegplatform wint aan effectiviteit als op Rijksniveau één ministerie optreedt als coördinerend ministerie namens de zes thans bij oorlogserfgoed, herinnering WO2 en veteranenzorg betrokken departementen. Op dit moment ligt het voor de hand van het ministerie van VWS deze rol vervult. De coördinatie betreft primair synchronisatie met betrekking tot beleidsdoelen en financiering.

Betrokkenheid van (publieke en private) financiers bij het platform is gewenst ten behoeve van een vroegtijdig commitment aan de thematische programma's die daar worden ontwikkeld en vastgesteld.

Ten aanzien van de voorzittersrol ziet de SMH een rol voor het ministerie van VWS. Als een van de partijen die als programmamanager binnen een van de vier domeinen optreedt deze rol zou vervullen, zou er immers geen sprake meer zijn van het gewenste *level playing field*.

4.4. Het verzorgen van Public Affairs voor de sector

De SMH verzorgt de Public Affairs voor de sector Musea en Herinneringscentra WO2. Deze instellingen moeten hun maatschappelijk belang permanent onderstrepen en hun bestaansrecht bewijzen. Draggers van deze Public Affairs zijn de sector-brede samenwerkingsprojecten en de mede in dat kader gevoerde permanente dialoog met de stakeholders en andere partners. Lobby en

agendaoverleg vormen het belangrijkste uitvoeringsinstrument. In sector-brede afstemming wordt voorzien door effectieve communicatie met alle Nederlandse musea en herinneringscentra.

Waarom heeft het prioriteit?

De belangrijkste stakeholders van de SMH hebben recent aangegeven behoefte te hebben aan één stem vanuit de sector. Daarmee benadrukken zij het belang van de musea en herinneringscentra bij het realiseren van hun eigen beleidsintenties. Dat biedt kansen, maar vraagt wel om heldere posities en het wederzijds respecteren daarvan op basis van geformuleerde gemeenschappelijke belangen.

Concrete projecten:

Public Affairs is een permanente functie met zowel pro- als reactieve aspecten. Het vraagt om een permanente dialoog en informatie-uitwisseling met de stakeholders.

5. Organisatie

De huidige organisatorische opzet van de SMH was in de afgelopen jaren gebaseerd op input door de dertien aangesloten instellingen, met uiterst beperkte secretariële ondersteuning via een projectsecretariaat. Financiering geschiedde door het fonds via projectsubsidie en contributies van de individuele instellingen.

Het is duidelijk dat de organisatie versterking en continuïteit behoeft om de geformuleerde ambities en speerpunten daadwerkelijk te kunnen realiseren en de gewenste rol binnen het toekomstige overlegplatform effectief te vervullen.

De gewenste externe financiering zal daarbij primair worden aangewend voor realisatie van de genoemde structuurversterkende speerpunten:

- verbetering van het publieksbereik (4.1)
- dienstbaar maken van collecties en locaties (4.2)
- afstemming met publieke en private stakeholders (4.3)

Het laatste speerpunt: verzorgen van Public Affairs voor de sector (4.4), zal ook in de toekomst worden gefinancierd uit de contributies van de SMH-participanten.

6. Planning

Dit position paper wordt gepresenteerd op het vaksymposium dat de SMH op 31 maart 2015 organiseert.

Onder de titel 'Relevantie voor de toekomst, musea en herinneringscentra 40-45 in een veranderende samenleving' wordt daar via inhoudelijke lijnen de huidige en toekomstige maatschappelijke positie van de sector musea en herinneringscentra WO2 verkend.

Aan het slot van het symposium worden zowel dit position paper als de notitie *Versterking van de herinnering WO2* van de Commissie Versterking herinnering WO2 gepresenteerd en toegelicht. De staatssecretaris van VWS zal vervolgens op beide stukken reageren en zijn visie op toekomstige samenwerking tussen de SMH en stakeholders voorleggen.

De SMH hoopt en verwacht dat beide documenten voor de staatssecretaris aanleiding zijn om het startschot te geven voor de uitvoering van de door de SMH gewenste samenwerking.

2015 zal daarbij een transitiejaar zijn waarin:

- De SMH organisatorisch en financieel zodanig versterkt wordt dat zij effectief en succesvol de ambities, speerpunten en de eigen platformfunctie kan verwezenlijken. Aanvullende externe financiering is daartoe een voorwaarde.
- De SMH de eigen governance- en organisatiestructuur aanpast met het oog op bovenstaande, gemandateerd door de dertien musea en herinneringscentra, teneinde als volwaardige en slagvaardige overlegplatformpartner te kunnen functioneren.
- Het gewenste overlegplatform wordt ingesteld als *level playing field* van de SMH en stakeholders, onder leiding van een onafhankelijk voorzitter.
- De SMH wordt aangewezen binnen dit overlegplatform om de spilfunctie in het domein 'museale functie' op zich te nemen.
- De SMH samen met het Nationaal Comité 4 en 5 mei de spilfunctie in het domein 'educatie' gaat invullen.
- In overleg met de platformpartners concrete voorstellen worden geformuleerd en vastgesteld ten aanzien van:
 - Thematische (domein-overschrijdende) programmering in de komende jaren, en het ritme daarvan.
 - Speerpunten ten aanzien van kennisontwikkeling en -deling in het domein 'educatie'.
 - Toekomstig sector-breed publieksonderzoek, mede met het oog op vraagsturing en -articulatie.
- De genoemde collectiegerichte activiteiten en samenwerking met derden op dat terrein worden gecontinueerd dan wel gestart.

Tekst: **Stichting Musea en Herinneringscentra 40-45**

Adres: p.a. Nationaal Monument Kamp Vught
Lunettenlaan 600
5263 NT Vught

Projectsecretariaat: 020-4220247

Datum: 28 maart 2015

www.smh-40-45.nl

De Stichting Musea en Herinneringscentra 40-45 wordt financieel ondersteund door het vfonds

